

CÁC YẾU TỐ QUYẾT ĐỊNH LÃI CẬN BIÊN CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 04/12/2014
Ngày nhận lại: 29/01/2015
Ngày duyệt đăng: 10/3/2015
Mã số: 3-15-03

Nguyễn Thị Ngọc Trang (*)
Nguyễn Hữu Tuấn (**)

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu các yếu tố quyết định lãi cận biên (LCB) của ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam qua dữ liệu báo cáo tài chính trong giai đoạn 2008-2013. Nhóm tác giả thiết lập mô hình phân tích thực nghiệm được kế thừa từ nghiên cứu của Maudos và Solisa (2009) và sử dụng phương pháp phân tích bình phương bé nhất với hiệu ứng cố định (Fixed effect) trên dữ liệu bảng. Kết quả phân tích thực nghiệm tìm thấy bằng chứng rõ ràng về mối quan hệ cùng chiều giữa sức mạnh thị trường và chi phí hoạt động với LCB. Kết quả cũng tìm thấy các NHTM có kinh doanh nhóm sản phẩm phi truyền thống có mức LCB thấp hơn. Lạm phát tăng cũng là yếu tố làm tăng LCB của các NHTM.

Từ khóa: Ngân hàng thương mại, lãi cận biên, thu nhập phi truyền thống, chi phí hoạt động.

Giới thiệu

Với chức năng trung gian tài chính, ngân hàng giữ vai trò then chốt trong tăng trưởng kinh tế. Điều này quan trọng do mức chi phí trung gian ảnh hưởng đến tổn thất xã hội từ đó tác động đến tăng trưởng kinh tế (Kasman, Tunc, Vardar và Okan, 2010). Chi phí trung gian chính là LCB của ngân hàng. Chỉ tiêu này được đo bằng chênh lệch giữa tổng doanh thu từ hoạt động cho vay với tổng chi phí nguồn vốn huy động so với tổng tài sản sinh lợi.

Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng LCB cao thường có ảnh hưởng không tốt đến nền kinh tế. LCB cao thường đi liền với kém hiệu quả của hệ thống tài chính, dẫn đến biến dạng tiết kiệm và đầu tư (Espinosa, Antonio, Moreno, Fernando và Pérez de Gracia, 2011). Việc giảm tiết kiệm và đầu tư làm chậm tốc độ tăng trưởng và tốc độ tạo việc làm. LCB quá cao không những không khuyến khích nguồn tiết kiệm (do có tỷ suất sinh lợi thấp) mà còn hạn chế mở rộng tín dụng do lãi suất cho vay cao. Đối với các quốc gia mới nổi, đây là rủi ro rất đáng

kể bởi vì hệ thống tài chính và thị trường vốn của những quốc gia này chưa phát triển hoàn hảo, nền kinh tế lại phụ thuộc nhiều vào nguồn tín dụng ngân hàng. LCB cao cũng là yếu tố làm cho chính sách tiền tệ kém hiệu quả (Sander và Kleimeier, 2004) do các mức lãi suất chính sách không được truyền dẫn hoàn toàn vào thị trường.

LCB còn truyền tải thông tin quan trọng về hiệu quả hoạt động của hệ thống ngân hàng. LCB cao là dấu hiệu cho thấy mức chi phí hoạt động cao, chất lượng quản trị kém hoặc chưa đa dạng hóa được các dịch vụ của ngân hàng.

Nghiên cứu này được thực hiện để bổ sung khoảng trống nghiên cứu và góp phần tranh luận về LCB ở các NHTM Việt Nam. Nhóm tác giả tập trung vào tìm bằng chứng thực nghiệm về các yếu tố quyết định mức LCB của NHTM, đặc biệt là tác động của yếu tố hoạt động kinh doanh phi truyền thống. Nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích bình phương bé nhất với mô hình fixed effect